

Informationssark om fnat til den kommunale sundhedstjeneste

Håndtering af fnat på efterskoler o.lign.

Sundhedsstyrelsen har udformet dette informationsark til den kommunale sundhedstjeneste, som indeholder forslag til, hvordan den kommunale sundhedstjeneste kan bistå efterskoler o.l. med at begrænse smitte med fnat.

Fnat spredtes sjældent blandt skolebørn, men på efterskoler og lignende institutioner, hvor børn og unge bor tæt sammen, ses udbrud med fnat – især i vintermånederne – og disse kan være vanskelige at håndtere.

I den forbindelse har Sundhedsstyrelsen lavet et informationsmateriale til skoleledere, forældre og elever om håndtering af fnat på efterskoler:

<https://www.sst.dk/da/sygdom-og-behandling/smitsomme-sygdomme/~media/9AF177EDD122418599796103C00F87E0.ashx>

I det materiale anbefales det, at skoleledelsen tager kontakt til den kommunale sundhedstjeneste i den kommune, hvor efterskolen er beliggende.

Kort om fnat

Fnat er en ufarlig sygdom, der skyldes smitte med fnatmider, som overføres mellem mennesker ved længerevarende tæt hudkontakt. Miden kan i sjældne tilfælde smitte via genstande fx håndklæder, sengetøj, tøj, sko, hovedtelefoner og stofmøbler. Alle kan blive smittet med fnat, og smitte skyldes ikke mangelfuld personlig hygiejne.

Fnat viser sig ved intens hudkløe, der forværres ved sengetid. Kløen starter som regel 2-6 uger efter, man er blevet smittet. Hos personer, som tidligere har været smittet, kan kløen starte allerede 1-3 dage efter smitte.

Fnat viser sig desuden som et udslæt med små væskefyldte, rødlige blærer på huden. Hvis kløen står på i længere tid, kommer der ofte kradsningsmærker på huden typisk ved håndled.

Diagnose og smitteopsporing

Hvis der er mistanke om fnat hos en elev, bør eleven undersøges af læge. Hvis der er andre elever, som viser symptomer på fnat, bør de også undersøges af læge. Ved tilfælde af fnat skal dette bekendtgøres ved opslag på skolen.

Får en eller flere elever konstateret fnat skal alle elevernes tætte kontakter inden for de sidste 2 måneder identificeres og informeres om, at de kan være blevet smittet. Da det kan være særligt vanskeligt at koordinere opsporingsindsatsen på en efterskole, hvor der bor mange unge tæt sammen, anbefaler Sundhedsstyrelsen derfor, at skoleledelsen søger bistand hos den kommunale sundhedstjeneste.

Tætte kontakter

Ved tætte kontakter forstås personer, som eleven med fnat enten har haft længerevarende hudkontakt med (fx holdt i hånd, flettet fingre med, givet massage eller haft seksuel kontakt med), eller som eleven har delt seng, håndklæde, tøj og sko med på efterskolen eller andre steder, fx hjemme hos familien. Eksempler på tætte kontakter kan være familiemedlemmer, værelseskammerater, personale på efterskolen, nære venner, seksualpartnere og kærester

Tætte kontakter skal ikke undersøges af læge, med mindre de har symptomer på fnat, men bør behandles for at undgå ny smitte.

I forbindelse med smitteopsporingen er åbenhed vigtigt. Man bør forsøge at understøtte en åben dialog og tilskynde til information om sygdommen samt søge at undgå evt. stigmatisering ved det at have fnat.

Den kommunale sundhedstjeneste kan hjælpe med dette opsporingsarbejde, og kan efter samtykke fra eleven/forældrene hjælpe med at informere de tætte kontakter og koordinere behandlingen.

Behandling

For at komme smitten til livs, er det vigtigt at identificere alle tætte kontakter, således at disse kan behandles samtidigt med eleven/eleverne med konstateret fnat. Endvidere bør der samtidigt udføres forskellige andre forebyggende tiltag (se nedenfor).

På Sundhedsstyrelsens hjemmeside findes borgerrettet information om behandlingen af fnat: <https://www.sst.dk/fnat>

Sundhedsstyrelsen har desuden i månedsbladet Rationel Farmakoterapi bragt en lægefaglig artikel om behandling og forebyggelse af fnat:

www.sst.dk/da/rationel-farmakoterapi/maanedsbladet/2019/rationel-farmakoterapi-2,-2019/behandling-og-forebyggelse-af-fnat

Elever, der får konstateret fnat hos læge, bør behandles to gange med en uges mellemrum. Tætte kontakter uden symptomer på fnat bør behandles én gang samtidigt med, at eleven med fnat behandles første gang. Eleven med fnat anses som smittefri 8-12 timer efter første behandling er iværksat, og kan herefter deltage på almindeligvis på efterskolen.

Forebyggende tiltag efter konstateret udbrud

Samtidigt med den medicinske behandling skal omgivelserne omkring eleven med fnat saneres for fnatmider. Følgende forebyggende tiltag gælder for alle genstande, inkl. stofmøbler på fællesarealer, brugt af eleven/eleverne med konstateret fnat, inden for den næste uge:

- Støvsugning af senge og stofmøbler

- Rengøring af værelse med almindelige rengøringsmidler
- Vask af håndklæder, sengetøj og tøj ved 60 grader
- Såfremt tøjet ikke kan vaskes ved 60 grader bør det henstå urørt (fx i en plasticpose) i 3 døgn gerne ved min. 25 grader og lav luftfugtighed, eller 1 uge ved lavere temperaturer eller høj luftfugtighed. Denne fremgangsmåde kan også benyttes ved stofmøbler, madrasser, hovedtelefoner og lignende.

Den kommunale sundhedstjeneste kan hjælpe med at sørge for at koordinere, hvorledes dette bliver gjort, så det sker samtidig med den medicinske behandling.

Det er usikkert, hvor hurtigt fnatmider dør i almindelige frysere. Det anbefales derfor ikke at fryse genstande.

Link til de nationale infektionshygiejniske retningslinjer – om supplerende forholdsregler ved infektioner og bærertilstand i sundhedssektoren: <https://hygiejne.ssi.dk/NIRsupplerende>

Fremgangsmåde for den kommunale sundhedstjeneste ved tilfælde af fnat på efterskoler

Ved henvendelse om tilfælde af fnat på en efterskole e.l. foreslår Sundhedsstyrelsen, at den kommunale sundhedstjeneste følger nedenstående procedure.

Procedure for den kommunale sundhedstjeneste ved tilfælde af fnat på efterskole

- Sørg for at alle skolens elever og forældre bliver informeret (fysisk opslag og fx intranet)
- Sørg for at elever med symptomer på fnat undersøges af læge
- Sørg for at der foretages smitteopsporing og information af alle tætte kontakter til eleven/eleverne med konstateret fnat
- Koordiner at elever med fnat og deres tætte kontakter behandles samtidigt
- Instruer i grundig indsmøring og korrekt brug af creme
- Sørg for at elever med fnat vasker tøj, gør rent og at genstande, som ikke kan vaskes ved 60 grader, henstilles urørt i 3-7 dage afhængigt af rumtemperatur
- Sørg for at stofmøbler på fællesarealer brugt af elever med fnat henstilles i 3-7 dage afhængigt af rumtemperaturen
- Sørg for at elever med fnat gentager behandlingen en uge efter
- Husk at følge op to uger efter at behandlingen blev iværksat

Opfølgning

Det er normalt, at en person med fnat oplever, at kløen forsætter i op til 6 uger, efter behandlingen er gennemført. Det er umiddelbart ikke et tegn på, at behandlingen ikke har virket.

En uge efter at behandlingen er blevet gentaget bør det vurderes, om der er bedring i symptomerne. Oplever eleven/eleverne med fnat ingen bedring i kløen, eller er der tilkommet nye elever med symptomer på fnat, bør disse undersøges af læge.

Behandlingssvigt kan enten skyldes at cremen ikke blevet brugt grundigt nok, at alle tætte kontakter ikke er blevet behandlet samtidigt, eller at de forebyggende tiltag ikke er blevet fulgt. Det kan også skyldes, at den medicinske behandling ikke har været effektiv. Viser det sig, at der er tale om behandlingssvigt, bør proceduren gentages. Hvis det er muligt gerne med andet lægemiddel mod fnat.

Ved gentagne behandlingssvigt eller hvis et stort antal elever er smittet med fnat kan det overvejes at anbefale, at alle elever og ansatte gennemfører en forebyggende behandling, vasker tøj og gør rent. I den forbindelse kan man overveje at anbefale skolen at sende alle elever hjem i 3 dage henover en weekend, mens genstande henstår urørt på skolen ved 25 grader og lav luftfugtighed. Det er også en mulighed at tage kontakt til den nærmeste dermatologiske afdeling med henblik på tabletbehandling med ivermectin af større grupper. Ved behov kan der søges rådgivning hos Styrelsen for Patientsikkerhed.

Det er den kommunale sundhedstjenestes opgave at begrænse spredningen af smitsomme sygdomme, herunder fnat, om fornødent med bistand fra Styrelsen for Patientsikkerhed¹. Den kommunale sundhedstjenestes konsulentbistand skal bl.a. omfatte vejledning om og tilsyn med sundhedsforhold på institutionen, herunder oplysning om hygiejne².

¹ BEK nr. 77 af 12/01/2018. Forholdsregler mod smitsomme sygdomme i skoler og dagsinstitutioner for børn og unge.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=192580>

² BEK nr. 1344 af 03/12/2010. Forebyggende sundhedsydelse for børn og unge.

<https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=133870>